

OPINIONS OF CANDIDATE TEACHERS ABOUT THE VALUES OF AKHISM OF THE
TRADESMEN
(KIRSEHİR SAMPLE)¹

Ayfer ŞAHİN

Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi, ayfersahin1@gmail.com

İrem DEMİRBAŞ

Yüksek lisans öğrencisi, Ahi Evran Üniversitesi, demirbasirem570@gmail.com

Received: 15.04.2017

Accepted: 20.07.2017

ABSTRACT

Akhism; Is a non-governmental organization that aims to bring people together with the nation and to live in a peaceful way and to get the right of the artisans to work in a peaceful way. This study is a case study in which descriptive and quantitative data gathering techniques aimed to determine the opinions of prospective teachers about the values of ahilik that they have in Kırşehir. The sample of the study was formed from 206 teacher candidates who continued to 2nd, 3rd and 4th grade determined by sampling criterion. The data were obtained with the "Ahi Values Scale". In the study, it was determined that the opinions of the prospective teachers about the value of ahirilik which the artisans had learned were moderately positive and partly agree. When the t-test results of the opinion of the prospective teachers about the value of the ahilik value of the tradesmen are examined; It shows a meaningful difference according to sex. When the t-test results of the opinions of the prospective teachers about the value of the mahjong that the artisans possessed are taken into consideration, reading the book and participating in the seminar / conference are examined; It does not show any significant difference. When the results of the one-way analysis of variance for the opinions of the prospective teachers about the values of ahirilik which the tradesmen had were examined, it was determined that they did not show any significant difference compared to the second, third and fourth grade levels.

Keywords: Tradesman, akhism, value, akhism values, teacher candidate.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ESNAFLARIN SAHİP OLDUKLARI AHİLİK DEĞERLERİYLE İLGİLİ
GÖRÜŞLERİ
(KIRŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ)

ÖZ

Ahilik; çeşitli meslek gruplarından insanların işbirliği içerisinde yaşadığı, kaliteli üretim için sanat erbaplarına yol gösteren, millet ile devlet birliğini sağlayan, halkın huzurlu bir şekilde yaşamasını ve esnafların adaletli olarak emeğinin karşılığını almasını amaç edinen sivil toplum kuruluşudur. Bu çalışma, öğretmen adaylarının Kırşehir'deki esnafların sahip oldukları ahilik değerleriyle ilgili görüşlerinin tespit edilmesi amaçlandığı betimsel olarak desenlenmiş ve nicel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı bir durum çalışmasıdır. Araştırmanın örnekleme ölçüt örnekleme yoluyla

¹ Bu çalışma 6-8 Nisan 2017'de International Congress Of Eurasian Social Sciences'ta Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

belirlenmiş olan 2. 3. ve 4. sınıflara devam eden 206 öğretmen adayından oluşturulmuştur. Veriler, "Ahilik Değerleri Ölçeği" ile elde edilmiştir. Çalışmada öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri ildeki esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili olarak görüşlerinin orta düzeyde olumlu olduğu ve kısmen katılıyorum düzeyinde cevaplar verdikleri saptanmıştır. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları incelendiğinde; cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin ders alma, kitap okuma ve seminer/konferansa katılma durumlarına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde 2., 3., ve 4. sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Esnaf, ahilik, değer, ahilik değerleri, öğretmen adayı.

EXTENDED SUMMARY**Introduction**

As technology evolves and changes, societies are also influencing in this direction. The relationship between producers and consumers, which keep society alive, has been differentiated by technology. This variation varies from the manufacturer's production of quality goods to the satisfaction of the consumer. This relationship between producer and consumer needs to be regulated to provide standardization that human values are front-line. It is only possible to qualify it by taking full advantage of the material and spiritual values.

Akhism is a social culture organization blended with Turkish culture that considers the principle of peace and solidarity in social life and people working for rights and justice meet in the defence of Anatolia in order to meet to social and economic necessities of society. Akhism; Is a non-governmental organization that aims to bring people together with the nation and to live in a peaceful way and to get the right of the artisans to work in a peaceful way. Akhism makes it possible to cooperate between tradesmen and artisans, intitutions and organizations. Akhism; Social, professional and moral education. Looking at the vocational education dimension, it is taught by the artisans, the apprentice, the master, the hierarchy of masters and the secrets of the profession, This teaching process is structured in consideration of the Turkish customs and customs, various values. Thus, an environment of cooperation and solidarity between Turkish culture and tradesmen and artisans are established.

The principles of Akhism have their values in various fields. In social area; includes values like patriotism, independence, solidarity, helpfulness, justice, sensitivity, tolerance, hospitality, love, respect, cleanliness. In professional field constitutes values like producers, responsibility, hard work, aesthetics and honesty. In the moral field, values of being ethical and virtuous come to the forefront. Tradesmen can ensure that all these values are the principle of self-organization which is ahi-order. Because organization requires unity and integrity.

When we look at the work done, most of the studies on "Akhism" are coming out with mysticism and economics. The value education dimension is ignored. It is thought that the worker will contribute to filling this gap in the literature in this direction. Akhism is founded on vocational education with a hierarchy of artisans, apprentices, masters. In each step of this classification is the experience and the labor together. This study, it is considered important for the teacher candidates to shed light on the projects that the tradesmen and the Ministry and other related institutions and organizations will carry out about the trades education in order to make the opinions of the tradesmen about the value of the tradition.

In this research, it is aimed to determine the opinions of the prospective teachers about the values of Akhism that they had in Kırşehir. Sub-problems are identified for this purpose. The sub-problems of the research are:

- Are the opinions of prospective teachers about the values of Akhism that tradesmen have a meaningful difference according to sex?
- Are the opinions of the prospective teachers about the values of the Akhism that the tradesmen have a meaningful difference according to the lesson related to the surname?
- Are the opinions of the prospective teachers about the values of the Akhism that the tradesmen have a meaningful difference according to the reading situation of the book of Akhism?
- Are the opinions of the prospective teachers about the values of the Akhism that the tradesmen have a meaningful difference according to their participation in the seminar / conference on Akhism?
- Are the opinions of prospective teachers about the values of Akhism that tradesmen have a meaningful difference according to their grade level? "

Method

This research is a case study in which descriptive and quantitative data collection techniques are used in order to make it clear that prospective teachers are the situation that existed from the viewpoint of traders' moral values. The universe of the study is the students studying in the Department of Education in Ahi Evran University Education Faculty. The sample was composed of 206 teachers who were attending 2nd, 3rd and 4th grades determined by criterion sampling and aimed to participate voluntarily in the school on the day of the questionnaire, with the aim of having lived at least 1 year in Kırşehir. Questionnaires were applied in order to reveal the opinions of the prospective teachers who participated in the research on the values of Akhism that the tradesmen in Kırşehir had. The data were obtained with the "Ahi Values Scale". Scale; (0) "I certainly do not participate", (1) "I do not participate", (2) "Partially agree", (3) "I agree", and (4) "I absolutely agree" and it is arranged in the type of five likert. The data obtained through the scale and the information form applied to the sample for the study were entered into SPSS 23.0 (Statistical Package For Social Science) program and analyzed through this program. First, the findings of the main problem were interpreted, and then the data were analyzed in terms of sub-problems. It has been determined that the data show normal distribution after entry. One-way analysis of variance (ANOVA) was used when the descriptive variables had more than one choice, and t-test was used when there were two options. The $p < .05$ level was found to be sufficient for significance in the difference tests performed on the data analysis framework.

Conclusion and Discussion

When the opinions of the prospective teachers about the value of the Akhism which the tradesmen possess are examined; Professional standards, people's relations, professional development and education, weakness factors are the most partly agreeable expressions in most materials. In the study, it was determined that the opinions of the prospective teachers about the value of Akhism which the artisans had learned were

moderately positive and partly agree. This finding supports the findings of Temel (2007) 'The Role of the Organization of Akhism in Public Education and Education'. In relation to the fact that Temel (2007) had to act in accordance with the laws and regulations related to the professions of the craftsmen, It has reached the conclusion that the Akhism Organization uses different and correct methods of educating the people. From this, it can be reached that the tradesmen have contributed to the education of the people with appropriate methods in accordance with the professional rules. In Kaya's (2005) study, tradesmen must produce and sell quality goods and goods, respect and care for their profession, treat them equally without discrimination, be in solidarity with other craftsmen and craftsmen, be self-sacrificing, keep secrets about patrons, customers and neighboring tradesmen Interviewed within the context of the study, and found that tradesmen in Kırşehir were not conscious of Akhism and did not behave Akhism principles often. For this reason, it is important for the craftsman to develop himself / herself by participating in the trade fair / training seminar for the consciousness of the craftsman.

When the t-test results of the opinion of the prospective teachers about the value of the Akhism value of the tradesmen are examined; The opinions of the prospective teachers about the value of the Akhism which the tradesmen had had a meaningful difference according to the sex. Since the average of this differentiation is high, female teacher candidates are favored. The opinions of prospective teachers about the value of Akhism, which tradesmen possess, show a significant difference according to sex in terms of professional standard, people relations and professional development and education factors. On the contrary, the opinions of the prospective teachers about the value of the Akhism that the trades have are not significantly different from the sex in terms of the factor of weakness.

When the results of the t-test regarding the course attendance of the prospective teachers' opinion about the value of the Akhism which the trades have, the reading situation of the book and the participation in the seminar / conference are examined; The opinions of the prospective teachers about the values of Akhism that the trades have had no meaningful difference according to the subjects of taking the lessons about the material, reading the books and participating in the seminar / conference.

When the results of the one-way analysis of variance are examined according to the 2nd, 3rd, 4th grade levels of the opinions of the prospective teachers about the value of the Akhism that the trades have, It was determined that the teacher candidates did not show any significant difference according to the level of 2nd, 3rd, and 4th grade of tradesmen 's opinions about the value of Akhism. In the sub-dimensions (occupational standard, people related, professional development and education, weakness factors) it was found that they did not show any significant difference.

Researches can be done on the values of Akhism in terms of different variables. Training activities should be organized in order to improve the level of ownership of all tradesmen and artisans in Akhism values; The content of Akhism values should be placed in existing planned or unplanned training studies. Qualitative

research can also be conducted to determine the level of ownership of the artisans' values. Through the implicit program (learning-teaching process activities, course materials, verbal and nonverbal behaviors of the teaching staff etc.), the importance of Akhism values should be adopted as a principle.

GİRİŞ

Ahilik, “günümüz dünyasında birlikte yaşamak, barış içinde yaşamak, örgütlü yaşamak gibi hayati önemdeki sosyal hayat unsurlarını önümüze sunan, iktisadi anlamda ise dayanışma, rekabet, kalite- kontrol, standardizasyon gibi şartlarla ticari ahlâk prensiplerini ihtiva eden bir değerler bütünüdür.” şeklinde ifade edilmiştir (Köksal, 2006:102).

Ahiliği, Anadolu Selçuklu Devleti zamanında kurulmuş olan Türk Fütüvvet hareketi olarak ifade eden Bayram (1991: 6)’ a göre Ahilik; mefkûre ve çalışma tarzı itibariyle topluma hizmet sunma ülküsüyle özel yönetmeliklerde belirtilen iş ve ahlak disiplini, şeyh, usta, çırak, kalfa vs. hiyerarşisi içinde çalışmayı ibadet zevki haline getiren sınaî, ticari, siyasi, askeri, sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunan teşkilattır (Akt: Şanal ve Güçlü, 2007: 381). Ahiliği bir lonca teşkilatı olarak nitelendiren Akyüz (2015: 52)’e göre Ahilik teşkilatı; küçük esnaf, usta, kalfa ve çırakları içine alan, onların dayanışmaları kadar mesleklerini dürüstlikle yapmalarını, ayrıca eğitilmelerini amaçlayan bir teşkilattır. Meslek teşkilatı ve yaygın eğitim kurumu olarak ciddi anlamdaki ilk mesleki eğitim kurumu olma özelliğini gösteren Ahilik kurumunun faaliyet alanı, sadece mesleki saha ile ilgili olmayıp dinî, ahlaki, toplumsal, kültürel ve siyasi fonksiyonlar da bünyesinde barındırmıştır (Kızıler, 2015:408).

Ahilik gerek Selçuklu, gerekse Osmanlı devleti döneminde günümüzdeki kooperatifçilik, sendika, sigorta, banka ve mesleki eğitim kurumu olma görevini üstlenerek iş ahlakı ve etiğini yaymıştır. Günümüz Türkiye’sinde ise Ahilik kurumunun, Batı’dan çok ayrı bir noktada bulunduğu ve uygulanmaya başlandığı dönemden itibaren ekonomik, sosyal, siyasi ve dini açıdan başarılı ve bütünleştirici bir kurum olduğu görülmektedir (Yüksel, 2016: 612). Ahilik; çeşitli meslek gruplarından insanların işbirliği içerisinde yaşadığı, kaliteli üretim için sanat erbaplarına yol gösteren, millet ile devlet birliğini sağlayan, halkın huzurlu bir şekilde yaşamasını ve esnafın adaletli olarak emeğinin karşılığını almasını amaç edinen sivil toplum kuruluşudur. Ahilik esnaf-sanatkâr, kurum-kuruluş arasında işbirliğini mümkün kılmaktadır.

Ahilik; sosyal, mesleki ve ahlaki eğitim ile ön plana çıkmaktadır. Mesleki eğitim boyutuna bakıldığında yamak, çırak, kalfa, usta hiyerarşisi ile meslek sıraları sanat erbapları tarafından meslek ahlakı ilkesinden hareketle eğitim verilmiştir. Bu öğretim süreci Türk örf ve adetleri, çeşitli değerler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Böylece Türk kültürü ile esnaf ve sanatkârlar arasında yardımlaşma ve dayanışma ortamı oluşturulmuştur.

13. yüzyılın ortalarından başlayarak Türk gençlerini aylak kalmaktan ve türlü kötü akımların etkisinden kurtarmak, aynı zamanda o zamanlar devletin çok ihtiyacı bulunan askeri güce katkıda bulunmak için organize edilmiş olan ahi kuruluşu, çok yönlü sosyal bir yapıya sahiptir (Çağatay, 1974:101). Ahilik prensipleri çeşitli alanlardaki değerleri bünyesinde barındırmaktadır. Sosyal alanda; vatanseverlik, bağımsızlık, dayanışma, yardımlaşma, adil olma, duyarlılık, hoşgörü, misafirperverlik, sevgi, saygı, temizlik değerlerini içerir. Mesleki alanda; üretici olma, sorumluluk, çalışkanlık, estetik, dürüstlük gibi değerleri oluşturmaktadır. Ahlaki alanda ise

etik ve erdemli olma değerleri ön plana çıkar. Esnafın bütün bu değerleri kendilerine ilke edinerek ahilik teşkilatlanmasını sağlayabilirler. Çünkü teşkilatlanma birlik ve bütünlüğü gerektirmektedir.

Ahi birlikleri, köklü kültür değişmelerinin yaşandığı bir dönemde birbirlerine karşı çatışmacı tavır alan grupları uzlaştırmak, zayıflayan aşiret bağlarının yerine yerleşik hayat tarzına uygun koruyucu değerler meydana getirmek, Bizanslılara karşı Müslüman-Türk esnaf ve sanatkârlarının menfaatlerini korumak ve toplumda huzurun sağlanmasına yardımcı olmak amacıyla kurulmuştur (Ekinci, 2011: 66). Ahi kuruluşu, esnaf ve sanatkârlıkta önemli bir sorun olan üretici-tüketici çıkar ve ilişkilerini, birbirleriyle bir sürtüşmeye düşmeyecek biçimde ayarlamıştır (Çağatay, 1981:101).

Ahiliğin kültürümüze mal ettiği bir önemli esas; milli birlik beraberlik, sosyal dayanışma ve toplum fertleri arasında ikame ettiği uhuvvet-kardeşlik esaslarının diri bir şekilde yaşatılmasıdır (Şen, 2012). Ahiler, barış zamanlarında sanatlarını ve toplum ahlakını geliştirmeye çalıştıkları gibi savaş sırasında da silah elde orduya katılıp kahramanca düşmanlarla çarpışılar (Çağatay, 1981: 81). Ahi birliklerinde iş yerindeki iş disiplini ve iş ahlakı, usta, kalfa, çırak arasındaki sevgi ve saygı temelli ilişkiler, üretimde sanatın ön planda tutulması vb. ilkeler ilgili işyerinde ürüne yansırarak onun kaliteli ve en iyi şekilde üretilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla tüketiciler kendiliğinden korunmaktadır. Ahilikte müşteriye “velinimet” bilmek esastır (Durak ve Yücel, 2010).

Ahilik teşkilatı, toplumsal düzeni korumak adına yardımlaşma ve dayanışma değerlerinden hareketle Türk kültürünü nesilden nesile aktarma çabasıdır. Çünkü toplumsal düzenin devamlılığını sağlayan unsurların temelinde birlik ve beraberlik vardır. Bu sayede toplumdaki insanlar arasında etkileşim ve iletişim güçlenir. İletişim, mevcut ya da gelişmekte olan teknolojiden etkilenmektedir. İçinde bulunulan çağ teknoloji çağıdır. Teknoloji geliştikçe ve değiştikçe toplumları da bu doğrultuda etkilemektedir. Toplumu diri tutan üretici ve tüketici arasındaki ilişki teknoloji ile birlikte farklılaşmıştır. Bu farklılaşma üreticinin kaliteli mal üretiminden tüketicinin memnuniyet durumuna kadar değişmektedir. Üretici ile tüketici arasındaki bu ilişkinin insani değerlerin ön planda olduğu standardizasyonu sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bunu nitelikli hale getirmek ancak maddi ve manevi değerlerin bütününe sahip çıkmakla mümkün olabilir.

Yapılan çalışmalara bakıldığında “Ahilik” konusuna yönelik çalışmaların çoğu tasavvufi ve iktisadi yönü ile öne çıkmaktadır. (Akça, 2003; Akgündüz, 2014; Akman, 2006; Anadol, 1991; Bakır, 2014; Bayram, 2001; Bayram, 2012; Ceylan, 2013; Cihangir ve Karakaya, 2016; Çağatay, 1981; Demir, 2004; Demirpolat ve Akça, 2004; Durak ve Yücel, 2010; Ekinci, 1990; Gelici, 2007; Günay, 2003; Gündüz, Kaya ve Aydemir, 2012; Karaca, 2015; Karaman, 2014; Kavi, 2015; Kemaloğlu, 2011; Kızıler, 2015; Koçak ve Gürün, 2015; Köksal, 2006; Mahiroğulları, 2008; Öztürk, 2015; Soysal ve Şen, 2012; Tan, 2013; Turan ve Gümüş, 2015; Uçma, 2011). Değer eğitimi boyutu göz ardı edilmiştir. Çalışmanın bu yönüyle literatürdeki bu boşluğun doldurulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ahilik yamak, çırak, kalfa, usta hiyerarşisi ile mesleki eğitim üzerine kuruludur. Bu sınıflandırmanın her bir basamağında tecrübe ile birlikte emek söz konusudur. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının esnafın sahip olduğu Ahilik değeri ile ilgili görüşlerini ortaya çıkarmak suretiyle, işlerini Ahilik

prensiplerinde geçen değerleri benimseyerek yapmaları konusunda esnaflara ve Bakanlığın ve diğer ilgili kurum ve kuruluşların esnaf eğitimi ile ilgili yapacağı projelere ışık tutması bakımından önemli görülmektedir.

Bu araştırmada öğretmen adaylarının, Kırşehir'deki esnafların sahip oldukları ahilik değerleriyle ilgili görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri Ahiliğe ilişkin ders alma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri Ahiliğe ilişkin kitap okuma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri Ahiliğe ilişkin seminer/konferansa katılma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırma, öğretmen adaylarının esnafların sahip oldukları ahilik değerleriyle ilgili görüşlerinden hareketle var olan durumun olduğu gibi ortaya konulmasının amaçlandığı, betimsel olarak desenlenmiş ve nicel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı bir durum çalışmasıdır. McMillan (2000) durum çalışmalarını bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlamaktadır (Akt: Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Durum çalışması, bir veya daha fazla durumla ilgili detaylı açıklama getirme üzerine odaklanmış nitel araştırma türüdür (Bütün, 2014). Araştırmalarda durum çalışmaları, a) bir olayı meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek, b) bir olaya ilişkin olası açıklamaları geliştirmek, c) bir olayı değerlendirmek amacıyla kullanılır (Gall, Borg ve Gall, 1996; Akt: Büyüköztürk vd., 2013). Araştırma durum çalışması desen türlerinden ortak durum çalışması kapsamındadır. Çünkü ortak durum çalışmasında, tek bir kapsayıcı araştırma içerisinde çoklu durumları eş zamanlı olarak incelemek mümkündür (Bütün, 2014).

Evren Ve Örneklem

Araştırmanın evreni Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim dalında okuyan öğrencilerdir. Örneklemi ise Kırşehir'de en az 1 yıl yaşamış olma özelliklerinden hareketle amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yoluyla belirlenmiş olan 2. 3. ve 4. sınıflara devam eden ve anketin yapıldığı gün okulda olup

çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 206 öğretmen adayından oluşturulmuştur. Ölçüt örneklemede önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılması esastır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine, yaş gruplarına ve sınıf düzeylerine göre dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Görüşlerine Başvurulan Öğretmen Adaylarının Cinsiyete, Yaş Gruplarına Ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımları

Değişkenler	Alt Boyutlar	f	%
Cinsiyet	Kız	162	78,6
	Erkek	44	21,4
	Toplam	206	100,0
Yaş Grupları	18-20	58	28,1
	21-23	138	66,9
	24-26	10	4,91
	Toplam	206	100,0
Sınıf Düzeyleri	2. sınıf	62	30,1
	3. sınıf	76	36,9
	4. sınıf	68	33,0
	Toplam	206	100,0

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Kırşehir’deki esnafın sahip oldukları ahilik değerleriyle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmak ve bu kapsamda verileri toplamak amacıyla anket uygulanmıştır. Veriler, Yeşil ve Aslanderen (2017) tarafından geliştirilmiş olan “Ahilik Değerleri Ölçeği” (ADÖ) ile elde edilmiştir. Ölçek; (0) “Kesinlikle Katılmıyorum”, (1) “Katılmıyorum”, (2) “Kısmen Katılıyorum”, (3) “Katılıyorum”, ve (4) “Kesinlikle Katılıyorum” biçiminde derecelenmiş, beşli likert tipinde düzenlenmiştir. Ölçek 32 maddeden oluşmaktadır ve Yeşil ve Aslanderen (2017) tarafından yapılan ölçeğin güvenirlik analizinde Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin 5 maddesine öğretmen adaylarının cevap verebilmesi uygun olmadığı düşünülerek araştırmacı tarafından çıkarılmıştır. 27 madde olarak düzenlenmiş olan ölçek için yeniden ölçeğin güvenirlik analizleri yapılmış ve iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alpha değeri .88 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma için gerekli veriler örneklem gurubuna uygulanan ölçek ve bilgi formu yoluyla elde edilen veriler SPSS 23.0 (Statistical Package For Social Science) programına girilerek, bu program aracılığıyla çözümlenmiştir. İlk olarak ana probleme ait bulgular yorumlanmış, sonrasında ise veriler, alt problemler açısından analiz edilmiştir. Veriler girildikten sonra normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmanın alt problemlerinin çözümlenmesinde betimsel değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf düzeyi, yaşı vb.) gruplar arasında istatistiksel

bakımdan anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığı belirlenmiştir. Bu amaçla, betimsel değişkenlerin ikiden fazla seçeneğinin olduğu durumlarda tek yönlü varyans analizi (ANOVA), iki seçeneği olduğu durumlarda ise t-testi yapılmıştır. Veri analizi çerçevesinde yapılan fark testlerinde $p < .05$ düzeyi, anlamlılık için yeterli görülmüştür.

BULGULAR

Çalışmada problem durumu “Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri nelerdir?” şeklinde düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri ve onları temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Esnafların Sahip Olduğu Ahilik Değeri İle İlgili Görüşleri Ve Onları Temsil Eden Öğrenci Sayısı Ve Yüzdesi

Alt Faktörler	Derece Madde	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mesleki standart	1	42	20,4	57	27,7	69	33,5	26	12,6	12	5,8
	2	32	15,5	62	30,1	65	31,6	34	16,5	13	6,3
	3	23	11,2	44	21,4	77	37,4	48	23,3	14	6,8
	4	38	18,4	57	27,7	62	30,1	36	17,5	13	6,3
	5	20	9,7	35	17,0	74	35,9	58	28,2	19	9,2
	6	19	9,2	48	23,3	72	35,0	54	26,2	13	6,3
	7	25	12,1	41	19,9	85	41,3	40	19,4	15	7,3
	8	39	18,9	47	22,8	55	26,7	41	19,9	24	11,7
	9	33	16,0	48	23,3	80	38,8	28	13,6	17	8,3
İnsanlarla ilişkiler	10	58	28,2	55	26,7	53	25,7	28	13,6	12	5,8
	11	35	17,0	51	24,8	68	33,0	43	20,9	9	4,4
	12	34	16,5	62	30,1	70	34,0	31	15,0	9	4,4
	13	58	28,2	74	35,9	40	19,4	25	12,1	9	4,4
	14	33	16,0	53	25,7	78	37,9	34	16,5	8	3,9
	15	41	19,9	44	21,4	74	35,9	32	15,5	15	7,3
	16	32	15,5	57	27,7	78	37,9	31	15,0	8	3,9
	17	45	21,8	47	22,8	76	36,9	28	13,6	10	4,9
	18	34	16,5	47	22,8	71	34,5	36	17,5	18	8,7
Mesleki gelişim ve eğitim	19	29	14,1	45	21,8	77	37,4	39	18,9	16	7,8
	20	33	16,0	50	24,3	77	37,4	31	15,0	15	7,3
	21	54	26,2	49	23,8	61	29,6	31	15,0	11	5,3
	22	54	26,2	58	28,2	56	27,2	28	13,6	10	4,9
Zafiyet	23	12	5,8	33	16,0	63	30,6	62	30,1	36	17,5
	24	32	15,5	49	23,8	58	28,2	48	23,3	19	9,2
	25	36	17,5	44	21,4	60	29,1	46	22,3	20	9,7
	26	30	14,6	57	27,7	65	31,6	39	18,9	15	7,3
	27	56	27,2	44	21,4	49	23,8	37	18,0	20	9,7

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri incelendiğinde **mesleki standart faktöründe** 1. maddede yer alan “Hilesiz ve kaliteli mal üretip, satmaya özen gösterirler.” ifadesine en çok % 33,5 düzeyinde kısmen katılıyorum derecesinde görüş bildirmişlerdir. 2.

maddede yer alan “Meslekleri ile ilgili kanun ve kurallara uygun davranırlar.” ifadesine en çok %31,6 düzeyinde kısmen katılıyorum derecesinde görüş ifade etmişlerdir. 3. maddede yer alan “Yapacakları işi savsaklamazlar, gününde teslim ederler.” ifadesine en çok %37,4 oranında kısmen katılıyorum derecesinde görüş bildirmişlerdir. 4. maddede yer alan “Müşterilerin haklarını korur, haklarını yemezler.” ifadesine en çok %30,1 oranında kısmen katılıyorum derecesinde görüş bildirmişlerdir. 5. maddede yer alan “Rızkını kazandığı mesleğine saygı duyar ve önem verirler.” ifadesine en çok %35,9 oranında kısmen katılıyorum derecesinde görüş bildirmişlerdir. 6. maddede yer alan “Mesleklerini özenerek yaparlar.” ifadesine en çok %35,0 düzeyinde kısmen katılıyorum derecesinde görüş ifade etmişlerdir. 7. maddede yer alan “Yanlarında çalışanlara karşı sorumluluklarını bilirler ve haklarını gözetirler.” ifadesine en çok %41,3 oranında kısmen katılıyorum derecesinde görüş bildirmişlerdir. 8. maddede yer alan “İnsanları zengin-yoksul, güçlü-zayıf olarak ayırmazlar, eşit davranırlar.” ifadesine en çok %26,7 oranında kısmen katılıyorum derecesinde görüş bildirmişlerdir. 9. maddede yer alan “Müşteri ve komşu esnaflara kin gütmmez, kıskançlık etmezler.” ifadesine en çok %38,8 oranında kısmen katılıyorum derecesinde görüş bildirmişlerdir. **İnsani ilişkiler faktöründe** 10. maddede yer alan “Komşu esnaf ve sanatkârların da kazanç elde etmesini ister, gerekirse müşterileri yönlendirir.” ifadesine en çok %28,2 düzeyinde öğretmen adaylarının “kesinlikle katılmıyorum” derecesinde cevapları ön plana çıkmıştır. Bunun aksine 11. maddede yer alan “Diğer esnaf ve sanatkârlarla dayanışma içerisinde çalışırlar.” ifadesine en çok %33,0 düzeyinde “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş bildirmişlerdir. 12. maddede yer alan “Fedakâr insanlardır, mal, emek ve zamanlarından fedakârlık ederler.” ifadesine en çok %34,2 oranında kısmen katılıyorum derecesinde görüş bildirmişlerdir. 13. maddede yer alan “Alışverişleri ile ilgili hata ve kusurları öncelikle kendilerinde ararlar.” ifadesine en çok %35,9 oranında “katılmıyorum” derecesinde görüş bildirmişlerdir. 14. maddede yer alan “Bela ve musibetlere karşı sabırlıdırlar.” ifadesine en çok %37,9 düzeyinde “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 15. maddede yer alan “Az kazanca kanaat ederler, çok kazanca şükrederler.” ifadesine en çok %35,9 düzeyinde “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 16. maddede yer alan “Müşterileri ve diğer esnaflarla ilgili sırları tutarlar, açığa vurmazlar.” ifadesine en çok %37,9 düzeyinde “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 17. maddede yer alan “Kötülük ve kendini bilmezliğe iyilikle karşılık verirler.” ifadesine en çok %36,9 düzeyinde “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 18. maddede yer alan “Müşterilere ve diğer komşu esnaflara karşı kötü söz ve hareketlerden sakınırlar.” ifadesine en çok %34,5 düzeyinde “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. **Mesleki gelişim ve eğitim faktöründe** 19. maddede yer alan “İş güvenliğine önem verirler, gerekli tedbirleri alırlar.” ifadesine ve 20. maddede yer alan “Ürünlerinde ve çalışma şartlarında hijyene önem verirler.” ifadesine en çok %37,4 düzeyinde “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 21. maddede yer alan “Eğitime büyük önem verirler, ihtiyaç sahibi öğrencilere yardımda bulunurlar.” ifadesine en çok %29,6 oranında “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 22. maddede yer alan “Mesleki fuarlara ya da düzenlenen eğitim seminerlerine katılarak mesleklerinde kendilerini geliştirmeye çalışırlar.” ifadesine en çok %27,2 oranında “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. **Zafiyet faktöründe** 23. maddede yer alan “Müşteri ve komşu esnaflarla ilgili dedikodu yapar, iftira atarlar.” ifadesine en çok %30,6 düzeyinde “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 24. maddede yer alan “Mal ve para kazanma konusunda aç gözlü davranırlar.” ifadesine en çok

%28,2 oranında “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 25. maddede yer alan “Malını pahalınca satmak için saklarlar.” ifadesine en çok %29,1 düzeyinde “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 26. maddede yer alan “Mal biriktirme hırsı ile hareket eder, sürekli birikim yapmayı amaçlarlar.” ifadesine en çok %31,6 oranında “kısmen katılıyorum” derecesinde görüş belirtmişlerdir. 27. maddede yer alan “Malını överek müşteriyi aldatmaya çalışırlar.” ifadesine en çok %27,2 düzeyinde kesinlikle katılmıyorum derecesinde görüş bildirmişlerdir.

Çalışmada birinci alt problem “Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde idi. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin cinsiyete göre durumunu test etmek için veriler, yapılan normallik testinde normal dağılım gösterdiği ve iki değişkenli olduğundan dolayı t testi analizi kullanılmış ve sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Esnafların Sahip Olduğu Ahilik Değeri İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyete İlişkin t Testi

Faktör	Cinsiyet	Sonuçları					
		N	$\bar{X}$	S	df	t	p
Mesleki standart	kız	162	2,89	,81	204	2,50	,013
	erkek	44	2,54	,86			
İnsanlarla ilişkiler	kız	162	2,66	,86	204	2,32	,021
	erkek	44	2,33	,75			
Mesleki gelişim- eğitim	kız	162	2,72	,93	204	3,02	,003
	erkek	44	2,25	,91			
Zafiyet	kız	162	2,94	,94	204	1,32	,188
	erkek	44	2,72	1,08			
Toplam Faktörler	kız	162	2,80	,75	204	2,71	,007
	erkek	44	2,46	,65			

Tablo 3’e göre öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{(204)}=2.71$, $p<.05$). Kız öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri ($X=2.80$), erkek öğretmen adaylarının görüşlerine göre ($X=2.46$) daha olumludur. Bu bulgu, öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili alt boyutlarından mesleki standart, İnsanlarla ilişkiler ve Mesleki gelişim- eğitim faktörlerine göre görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{(204)}=2.50$, $p<.05$; $t_{(204)}=2.32$, $p<.05$; $t_{(204)}=3.02$, $p<.05$). Kız öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili alt boyutlarından mesleki standart ($X=2.89$), İnsanlarla ilişkiler ($X=2.66$) ve Mesleki gelişim- eğitim ($X=2.72$) görüşleri erkek öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili alt boyutlarından

mesleki standart ($X=2.54$), İnsanlarla ilişkiler ($X=2.33$) ve Mesleki gelişim- eğitim ($X=2.25$) adaylarının görüşlerine göre daha olumludur.

Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili alt boyutlarından Zafiyete göre görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(204)}=1.32$, $p>.05$).

Araştırmada ikinci alt problem “*Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri Ahiliğe ilişkin ders alma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*” şeklinde düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin ders alma durumlarına göre durumunu test etmek için veriler, yapılan normallik testinde normal dağılım gösterdiği ve iki değişkenli olduğundan dolayı t testi analizi kullanılmış ve sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Esnafların Sahip Olduğu Ahilik Değeri İle İlgili Görüşlerinin Ders Alma Durumlarına İlişkin t Testi Sonuçları

Faktör	Ders	N	$\bar{X}$	S	df	t	p
Mesleki standart	evet	123	2,75	,84	204	-1,33	,184
	hayır	83	2,91	,80			
İnsanlarla ilişkiler	evet	123	2,51	,87	204	-1,75	,080
	hayır	83	2,72	,81			
Mesleki gelişim- eğitim	evet	123	2,59	,98	204	-,50	,614
	hayır	83	2,66	,89			
Zafiyet	evet	123	2,87	,98	204	-,34	,727
	hayır	83	2,92	,98			
Toplam Faktörler	evet	123	2,67	,76	204	-1,34	,179
	hayır	83	2,81	,71			

Tablo 4’e göre öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri ahiliğe ilişkin ders almalarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(204)}=-1.34$, $p>.05$). Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili alt boyutlarından mesleki standart, İnsanlarla ilişkiler ve Mesleki gelişim- eğitim, zafiyet faktörlerine göre görüşleri ahiliğe ilişkin ders almalarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(204)}=-1.33$, $p>.05$; $t_{(204)}=-1.75$, $p>.05$; $t_{(204)}=-.50$, $p>.05$; $t_{(204)}=-.34$, $p>.05$). Ahiliğe ilişkin herhangi bir ders almış olan öğretmen adaylarının değerlendirmeleri $X= 2.51$ ile $X=2.87$ arasında, ahiliğe ilişkin herhangi bir ders almamış olan öğretmen adaylarının değerlendirmeleri ise $X=2.66$ ile $X=2.92$ arasında yer almaktadır.

Araştırmada üçüncü alt problem “*Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri Ahiliğe ilişkin kitap okuma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*” şeklinde düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin kitap okuma durumlarına göre

durumunu test etmek için veriler, yapılan normallik testinde normal dağılım gösterdiği ve iki değişkenli olduğundan dolayı t testi analizi kullanılmış ve sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Esnafların Sahip Olduğu Ahilik Değeri İle İlgili Görüşlerinin Kitap Okuma Durumlarına İlişkin t Testi Sonuçları

Faktör	Kitap	N	$\bar{X}$	S	df	t	p
Mesleki standart	evet	151	2,77	,84	204	-1,31	,189
	hayır	55	2,94	,80			
İnsanlarla ilişkiler	evet	151	2,54	,87	204	-1,50	,134
	hayır	55	2,74	,78			
Mesleki gelişim- eğitim	evet	151	2,58	,96	204	-,89	,372
	hayır	55	2,72	,90			
Zafiyet	evet	151	2,92	,98	204	,75	,454
	hayır	55	2,81	,96			
Toplam Faktörler	evet	151	2,69	,75	204	-1,04	,296
	hayır	55	2,82	,71			

Tablo 5’e göre öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri ahiliğe ilişkin kitap okumalarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(204)}=-1.04$, $p>.05$). Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili alt boyutlarından mesleki standart, İnsanlarla ilişkiler ve Mesleki gelişim-eğitim, zafiyet faktörlerine göre görüşleri ahiliğe ilişkin kitap okumalarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(204)}=-1.31$, $p>.05$; $t_{(204)}=-1.50$, $p>.05$; $t_{(204)}=-.89$, $p>.05$; $t_{(204)}=.75$, $p>.05$). Ahiliğe ilişkin herhangi bir kitap okumuş olan öğretmen adaylarının değerlendirmeleri $X= 2.54$ ile $X=2.92$ arasında, ahiliğe ilişkin herhangi bir kitap okumamış olan öğretmen adaylarının değerlendirmeleri ise $X=2.72$ ile $X=2.94$ arasında yer almaktadır.

Araştırmada dördüncü alt problem “Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri Ahiliğe ilişkin seminer/konferansa katılma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin seminer/konferansa katılma durumlarına göre durumunu test etmek için veriler, yapılan normallik testinde normal dağılım gösterdiği ve iki değişkenli olduğundan dolayı t testi analizi kullanılmış ve sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Esnafların Sahip Olduğu Ahilik Değeri İle İlgili Görüşlerinin Seminer/Konferansa Katılma Durumlarına İlişkin t Testi Sonuçları

Faktör	Seminer	N	$\bar{X}$	S	df	t	p
Mesleki standart	evet	183	2,82	,85	204	,07	,942
	hayır	23	2,80	,64			
İnsanlarla ilişkiler	evet	183	2,61	,87	204	,62	,533
	hayır	23	2,49	,69			
Mesleki gelişim- eğitim	evet	183	2,63	,94	204	,37	,705
	hayır	23	2,55	,97			
Zafiyet	evet	183	2,91	,99	204	,94	,344
	hayır	23	2,71	,92			
Toplam Faktörler	evet	183	2,74	,76	204	,56	,571
	hayır	23	2,64	,61			

Tablo 6'ya göre öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri ahiliğe ilişkin seminer/konferansa katılmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(204)}=.56$, $p>.05$). Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili alt boyutlarından mesleki standart, İnsanlarla ilişkiler, Mesleki gelişim- eğitim ve zafiyet faktörlerine göre görüşleri ahiliğe ilişkin seminer/konferansa katılmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t_{(204)}=.07$, $p>.05$; $t_{(204)}=.62$, $p>.05$; $t_{(204)}=.37$, $p>.05$; $t_{(204)}=.94$, $p>.05$). Ahiliğe ilişkin herhangi bir seminer/konferansa katılmış olan öğretmen adaylarının değerlendirmeleri $X= 2.61$ ile $X=2.91$ arasında, ahiliğe ilişkin herhangi bir seminer/konferansa katılmamış olan öğretmen adaylarının değerlendirmeleri ise $X=2.49$ ile $X=2.80$ arasında yer almaktadır.

Araştırmada beşinci alt problem “Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin sınıf düzeylerine göre durumunu test etmek için veriler, yapılan normallik testinde normal dağılım gösterdiği ve ikiden fazla değişkenli olduğundan dolayı tek yönlü varyans analizi kullanılmış ve sonuçları Tablo 7’de ve Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Esnafın Sahip Olduğu Ahilik Değeri İle İlgili Görüşlerinin 2., 3., 4. SINIF Düzeylerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	1,594	2	,797	1,440	,239	–
Gruplar içi	112,325	203	,553			
Toplam	113,919	205				

Tablo 7'ye göre öğretmen adaylarının esnafın sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri 2., 3., ve 4. sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($F_{(2, 203)} = 1.44, p > .05$).

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Esnafın Sahip Olduğu Ahilik Değeri İle İlgili Alt Faktörler Açısından Görüşlerinin 2., 3., 4. Sınıf Düzeylerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Mesleki standart faktörü	Gruplar arası	,676	2	,338	,483	,618	–
	Gruplar içi	142,064	203	,700			
	Toplam	142,740	205				
İnsanlarla ilişkiler faktörü	Gruplar arası	3,248	2	1,624	2,259	,107	–
	Gruplar içi	145,943	203	,719			
	Toplam	149,191	205				
Mesleki gelişim- eğitim	Gruplar arası	4,103	2	2,051	2,318	,101	-
	Gruplar içi	179,616	203	,885			
	Toplam	183,719	205				
Zafiyet faktörü	Gruplar arası	3,284	2	1,642	1,713	,183	–
	Gruplar içi	194,613	203	,959			
	Toplam	197,897	205				

Tablo 8'e göre öğretmen adaylarının esnafın sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili alt boyutlarından mesleki standart, insanlarla ilişkiler, mesleki gelişim- eğitim ve zafiyet faktörlerine göre görüşleri sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F_{(2, 203)} = .483, p > .05$; $F_{(2, 203)} = 2.259, p > .05$; $F_{(2, 203)} = 2.318, p > .05$; $F_{(2, 203)} = 1.713, p > .05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğretmen adaylarının esnafın sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri incelendiğinde; mesleki standart faktöründe bütün maddelerde en çok kısmen katılıyorum derecesinde ifadeler olduğu saptanmıştır. İnsanlarla

ilişkiler faktöründe 10. Maddede en çok ifade kesinlikle katılmıyorum derecesindedir. 13. Maddede ise en çok katılmıyorum derecesinde ifadeler ön plana çıkmaktadır. Bunun dışında insanlarla ilişkiler faktöründe diğer maddelerde en çok kısmen katılmıyorum derecesinde ifadeler olduğu tespit edilmiştir. Mesleki gelişim ve eğitim faktöründe bütün maddelerde en çok kısmen katılmıyorum derecesinde görüş bildirildiği özetlenmiştir. Zafiyet faktöründe ise 27. Maddede en çok ifade edilen görüş kesinlikle katılmıyorum derecesindedir. Bunun aksine diğer maddeler kısmen katılmıyorum düzeyindedir. Çalışmada öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri ildeki esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili olarak görüşlerinin orta düzeyde olumlu olduğu ve kısmen katılmıyorum düzeyinde cevaplar verdikleri saptanmıştır. Bu bulgu Temel (2007)'in "Ahilik Teşkilatının Halkın Eğitim Ve Öğretimindeki Rolü" adlı çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Temel (2007)'in yapmış olduğu çalışmada esnafların meslekleri ile ilgili kanun ve kurallara uygun davranmaları gerektiği ile ilgili olarak; Ahilik Teşkilatının halkı eğitime konusunda farklı ve doğru yöntemler kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Buradan hareketle esnafların mesleki kurallara uyduğunda uygun yöntemlerle halkın eğitimine katkı sağladığı sonucuna ulaşılabilir. Kaya (2005)'nin yaptığı çalışmada esnafların hilesiz ve kaliteli mal üretip satma, mesleğine saygı duyma ve özenerek yapmaları, insanları ayırmadan eşit davranmaları, diğer esnaf ve sanatkârlarla dayanışma içinde olmaları, fedakâr olmaları, sabırlı, müşteri ve komşu esnaflarla ilgili sır tutmaları gerektiği ile ilgili olarak çalışma kapsamında mülakat yapmış ve Kırşehir'de esnafın Ahilik konusunda bilinçlenmediği ve Ahilik ilkelerine çoğu zaman uygun davranmadığını tespit etmiştir. Esnafın bilinçlenmesi için mesleki fuar/eğitim seminerine katılarak kendini geliştirmesi bu nedenle önem arz etmektedir.

Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılaşma ortalaması yüksek olduğundan dolayı kız öğretmen adayları lehinedir. Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri alt boyutlardan mesleki standart, insanlarla ilişkiler ve mesleki gelişim ve eğitim faktörleri açısından cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bunun aksine öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri Zafiyet faktörü açısından cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmada esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinin kız öğretmen adayları lehine cinsiyete göre farklılaştığı bulunmuştur. Yeşil ve Aslander (2016)'in yapmış oldukları benzer bir çalışma olan "Esnaf Ve Sanatkârların Ahilik Değerlerine Sahiplik Düzeylerinin Değerlendirilmesi (Kırşehir Örneği)" başlıklı çalışmada ölçeğin bazı alt faktörlerinde (mesleki gelişim ve eğitim) esnaf ve sanatkârların ahilik değerlerine sahiplik düzeylerine ilişkin müşteri değerlendirmelerinin kadınlar lehine cinsiyete göre anlamlı fark olduğu bulunmuşken; bazı faktörlerde (mesleki standart, insanlarla ilişkiler, zafiyet) cinsiyete göre farklılaşma olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin ders alma durumları, kitap okuma durumları ve seminer/konferansa katılma durumlarına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri ahiliğe ilişkin ders alma durumları, kitap okuma durumları ve seminer/konferansa katılmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşlerinin 2., 3., 4. sınıf düzeylerine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde; öğretmen adaylarının esnafların sahip olduğu ahilik değeri ile ilgili görüşleri 2., 3., ve 4. sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Alt boyutlarda (*mesleki standart, insanlarla ilişkiler, mesleki gelişim ve eğitim, zafiyet faktörleri*) da anlamlı bir farklılaşma göstermediği saptanmıştır.

ÖNERİLER

Bu çalışmadan elde edilen veriler ışığında aşağıdaki öneriler getirilebilir;

- Ahilik değerlerinin farklı değişkenler açısından incelendiği araştırmalar yapılabilir.
- Tüm esnaf ve sanatkârların Ahilik değerlerine sahiplik düzeylerini iyileştirmek amacıyla eğitim çalışmaları düzenlenmeli; var olan planlı ya da plansız eğitim çalışmalarına Ahilik değerleri içeriği yerleştirilmelidir.
- Esnafların Ahilik değerlerine sahiplik düzeylerini belirlemek için nitel araştırmalar da yapılarak daha ayrıntılı bilgiler elde edilebilir.
- Örtük program aracılığıyla (öğrenme-öğretme süreci etkinlikleri, ders materyalleri, öğretim elemanlarının sözlü ve sözsüz davranışları vb.) Ahilik değerlerinin önemsenmesi bir ilke olarak benimsenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akça, G. (2003). Ahilik geleneği ve günümüz Fethiye esnafı. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(14), 209-219.
- Akgündüz, M. (2014). Ticarî hayatta kardeşliği esas alan Ahilik teşkilatı. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19(31), 9-18.
- Akman, M. (2006). *Balıkesir yöresinde ahilikten kalma tören ve uygulamalar*. Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Akyüz, Y. (2015). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Anadol, C. (1991). Türk-İslâm medeniyetinde ahilik kültürü ve fütüvvetnâmeler. *Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları: 150*.
- Aslander, M., Yeşil, R. (2016). Esnaf ve sanatkârların ahilik değerlerine sahiplik düzeylerinin değerlendirilmesi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 17(1), 383-400.
- Bakır, S. (2014). Bir eğitim kurumu olarak ahilik ve Hülya Taş'ın "Günümüz Bursa esnafında ahilik kültüründen izler" adlı eseri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(1), 406-415.
- Bayram, M. (1991). *Ahi Evren ve Ahi Teşkilatı'nın kuruluşu*, Konya.

- Bayram, M. (2001). Türkiye Selçukluları döneminde bilimsel ortam ve ahiliğin doğuşuna etkisi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(10), 1-11.
- Bayram, S. (2012). Osmanlı Devleti'nde ekonomik hayatın yerel unsurları: Ahilik teşkilatı ve esnaf loncaları. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (21), 81-115.
- Bütün, M. (2014). Eğitim araştırmaları (Çev. Ed. Selçuk Beşir Demir). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Ceylan, K. (2013). Ahilik: Türk-İslam medeniyetinde dünyevi ve uhrevi sistem. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ankara.
- Cihangir, İ. S., Karakaya, K. (2016). Ahilik kültürü ve alış-veriş turizmi: Konya bedesten çarşısını ziyaret eden turistlerin algısı üzerine bir araştırma. *Journal of ISS*, 6(2), 110-122.
- Çağatay, N. (1981). *Bir Türk kurumu olan ahilik*. Konya: Selçuk Üniversitesi Basımevi.
- Demir, M. (2004). *Ahilik, Ahi Evren'i Veli ve Kırşehir'de Ahilik kutlamaları*. Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Demirpolat, A., Akça, G. (2004). Ahilik ve Türk sosyo-kültürel hayatına katkıları. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(15), 355-376.
- Durak, İ., Yücel, A. (2010). Ahiliğin sosyo-ekonomik etkileri ve günümüze yansımaları. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 15(2), 151-168.
- Ekinci, Y. (1990). Ahilik ve meslek eğitimi. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Ekinci, Y. (2011). Ahilik. Yusuf Ekinci Sistem Ofset Yayıncılık.
- Gelici, M. (2007). *Protestan iş ahlakı ile ahilik iş ahlakının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Günay, A. (2003). *Ahilikte mesleki ve sosyal dayanışma*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Gündüz, A. Y., Kaya, M., Aydemir, C. (2012). Ahilik teşkilatında ve günümüzde tüketicilerin korunmasına yönelik çalışmalar üzerine bir değerlendirme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 14(2), 37-54.
- Kantarci, Z. (2007). *İş etiği ve ahilik*. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Karaca, H. (2015). "Ana kaynaklarıyla Türk ahiliği" üzerine. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2)1, 91-92.
- Karaman, R. (2014). Türk ahi teşkilatının işleyişi ve Çorum tarihinde ahilik. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 93-109.
- Kavi, E. (2015). Ahilik kurumu ve günümüz çalışma yaşamındaki psikolojik sorunlara yönelik çözümler. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 4(8), 102-117.

- Kaya, İ. (2005). *Ahi Evren ve Kırşehir'de ahilik üzerine bir din sosyolojisi çalışması*, Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Kemaloğlu, M. (2011). XI.-XIII yüzyıl Türkiye Selçuklu Devletinde sosyal zümreler. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(4), 145-158.
- Kızıler, H. (2015). Osmanlı toplumunun sosyal dinamiklerinden ahilik kurumu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 408-423.
- Koçak, O., Gürün, F. (2015). Ahilik geleneğinin günümüzde sosyal içerme politikalarına olabilecek katkıları. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 4(8), 126-143.
- Köksal, F. (2006). Ahi Evran ve Ahilik. Kırşehir: Kırşehir Valiliği Yayınları.
- Mahiroğulları, A. (2008). Selçuklu/Osmanlı döneminde kurumsal bir yapı: Ahilik/gedik teşkilatı ve sosyo-ekonomik işlevleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (54), 139-154.
- Malkoç, E. (2016). *Ahilik sistemi örgütlenme yapısının günümüz türkiye esnaf ve sanatkarları konfederasyonu ile karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Öztürk, N. (2015). Ahilik teşkilatı ve günümüz ekonomisi, çalışma hayatı ve iş ahlakı açısından değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(7), 1-12.
- Soysal, A., Tan, M. (2013). Ahilik ilkelerinin günümüz işletmelerine yansımaları: Kilis küçük sanayi sitesi işletmeleri örneği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 186-202.
- Şahin, A. (2014). Nevşehir Hacı Bektaş Veli ve Ahi Evran Üniversitesi öğrencilerinin Hacı Bektaş Veli ve Ahi Evran-I Veli ile Bektaşilik ve Ahilik algıları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (71), 171-196.
- Şanal, M., Güçlü, M. (2007). Bir toplumsallaştırma aracı olarak Ahilik. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1), 379-390.
- Şen, A. (2012). Anadolu'da bir kardeşlik tecrübesi ahiliğin kültür ve medeniyetimizdeki yeri. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16(1), 615-629.
- Temel, H. (2007). *Ahi teşkilatının halkın eğitim ve öğretimindeki rolü*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Turan, A., Gümüş, K. S. (2015). Türk dünyasında kültür, sosyal dayanışma ve birlik köprüsü olarak ahilik teşkilatı ve bu bağlamda Türk devletlerine öneriler. *Journal of International Social Research*, 8(41), 597-612.
- Uçma, İ. (2011). Bir sosyal siyaset kurumu olarak Ahilik. İşaret Yayınları.
- Yeşil, R., Aslander, M. (2017). Ahilik değerleri ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 12(4), 565-584.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, B. (2016). Sosyal politika sorunlarına çözüm aracı olarak Ahilik. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(2), 612-626.